

Visienota

Betreft: De toekomstvisie voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO₂-arme energievoorziening.

1. REGEERAKKOORD

Wat betreft de hervorming van het energielandschap staat in het Regeerakkoord van de Vlaamse regering 2014-2019 het volgende: “We voorzien een verdere stroomlijning van de structuren van het distributienetbeheer in Vlaanderen en stimuleren een verdere integratie binnen de werkmaatschappijen. We hebben geen bezwaar indien de gemeenten opteren voor het behoud van de twee grote distributiewerkmaatschappijen omdat ze elkaar stimuleren tot efficiëntie”. (p. 88)

Verder is er ook een link met de leidinggebonden nutssectoren waarover op p. 6 van het Regeerakkoord volgende passage is opgenomen: “In overleg met de gemeenten ontwikkelen we vanuit een streven naar efficiëntiewinst en coherenter beleid op het openbaar domein, een geïntegreerde visie op de leidinggebonden nutssectoren (gas, elektriciteit, water, eventueel ook kabel en riolering). We zoeken naar een gepaste bovengemeentelijke schaal om de gemeentelijke participaties in deze sectoren te bundelen”.

2. ALGEMEEN

Het landschap van het energiedistributienetbeheer is versnipperd en de werking voor de consument is niet altijd even duidelijk. Gezien de werking van de energiedistributiebedrijven cruciaal is en van strategisch belang, is er nood aan een hervorming van de betrokken organisaties en structuren.

De omslag naar hernieuwbare energie en naar een meer decentraal productiemodel vraagt bovendien investeringen. Er is voldoende onthaalcapaciteit om de verwachte groei op te vangen maar op termijn zijn netversterkingen en dus investeringen noodzakelijk.

Een verdere stroomlijning van de structuren in het distributienetbeheer is aangewezen. Lokale verankering - waarbij de gemeenten ook enerzijds hun steentje kunnen toe bijdragen en anderzijds medeverantwoordelijk zijn voor de investeringen in een performant distributienet -, transparante en eenvoudige structuren, het verhogen van de kostenefficiëntie en waar mogelijk het verminderen van het aantal mandaten zijn de sleutelbegrippen voor deze hervorming. Ook het kerntakendebat moet gevoerd

worden: nagaan welke gereguleerde taken via een natuurlijk monopolie worden uitgevoerd, welke diensten kunnen aangeboden worden aan haar aandeelhouders, welke taken niet door de intercommunale uitgevoerd kunnen worden maar exclusief aan de private sector worden overgelaten. Het kan geenszins de bedoeling zijn dat er nieuwe taken of diensten zonder grondige afweging aan de distributienetbeheerders worden opgelegd. De bestaande niet-gereguleerde diensten die door de intercommunales worden aangeboden, zullen we evalueren. Daarnaast zullen ook de gereguleerde taken geëvalueerd worden. Verder zal er steeds een grondige afweging gebeuren bij het opleggen van nieuwe taken en/of diensten.

3. INHOUDELIJK

3.1. De structuur - grondgebied

In Vlaanderen zijn twee werkmaatschappijen in de energiesector actief: Eandis en Infrax. Eandis is enkel en alleen actief op vlak van elektriciteit en/of gas in 229 Vlaamse gemeenten, Infrax is actief op het vlak van elektriciteit, aardgas, riolering en/of kabeldistributie in 122 Vlaamse gemeenten.

Eandis voert exploitatietaken en openbare dienstverplichtingen betreffende gas en elektriciteit uit in naam en voor rekening van 7 Vlaamse distributienetbeheerders (Gaselwest, Imea, Intergem, Imewo, Iveka, Iverlek en Sibelgas). Infrax voert deze taken uit in naam en voor rekening van 4 Vlaamse distributienetbeheerders (Infrax West, Inter-energa, Iveg en PBE).

Vaststelling:

Er is geen homogene afbakening van de werkingsgebieden van Eandis en Infrax. Twee bemerkingen moeten hierbij gemaakt worden: in 14 gemeenten zijn zowel Eandis als Infrax actief en in bepaalde regio's is er eilandvorming. Een dergelijk onsamenhangend geheel maakt het moeilijk om schaal- en synergievoordelen te realiseren.

Voorstel voor de structuur - grondgebied:

Het voorstel is om grondgebied van Vlaanderen op te delen in homogene lokale geografisch aaneengesloten exploitatiegebieden, doel is om zo de operationele efficiëntie te verhogen. Zo wordt het lappendeken ongedaan gemaakt zonder te raken aan de lokale autonomie inzake keuze voor DNB van de gemeenten. Een dergelijke opdeling moet dan ook leiden tot efficiëntiewinsten. Dit zal dan ook zeer nauwlettend opgevolgd worden.

In het Energiedecreet zullen randvoorwaarden vastgelegd worden waarbinnen gemeenten kunnen kiezen voor een distributienetbeheerder. De volgende twee randvoorwaarden zullen opgelegd worden:

- dezelfde intercommunale voor gas en elektriciteit en
- aaneensluitende geografische gebieden.

Binnen de bevoegdheid binnenlands bestuur zal een uitzondering voorzien worden dat gemeenten tijdens deze gemeentelijke legislatuur nog de keuze voor een distributienetbeheerder maken. Deze keuze gaat in deze enkel en alleen over het distributienetbeheer voor elektriciteit en gas en dit voor een termijn van 18 jaar.

3.2. De structuur – werking

De 11 distributienetbeheerders zijn de asset-owners. De lokale verankering en de gemeentelijke betrokkenheid is essentieel. Dit valt bovendien te verantwoorden vanuit de energietransitie. De trend van centraal naar decentrale productie is definitief ingezet en door lokale elektriciteitsproductie en de ontwikkeling van smartgrids en smart cities wordt dit meer en meer een lokale aangelegenheid.

Voorstel is om de beslissingsbevoegdheden die de asset **owners (DNB's)** vandaag hebben, te behouden wat betreft de goedkeuring van de investeringsplannen. De exploitatie en de investeringen in de exploitatiegebieden worden wel op elkaar afgestemd. Maar opportuniteiten en prioriteiten binnen een bepaald exploitatiegebied moeten wel tot uiting kunnen komen, denken we maar aan netversterking om hernieuwbare energie-units aan te sluiten.

Elke gemeente blijft vertegenwoordigd in de **Regionale Bestuurscomités (binnen Eandis)**, daar deze onderwerpen behandelen met een onlosmakelijk lokaal belang en dat zo wisselwerking kan zijn tussen het beleid van de gemeente en de DNB. Deze vertegenwoordiging wordt bepaald door de gemeente. Dit wordt niet langer aanzien als een mandaat en er zal dan ook geen vergoeding tegenover staan. Hier voeren we een rationalisering en een besparing door. Om duidelijk te maken dat er geen vergoedingen meer worden gegeven binnen de RBC's zal dan ook de naam gewijzigd worden naar bvb Regionale Overlegcomités (ROC). In het decreet lokaal bestuur zal de naamswijziging en de uitsluiting van vergoeding opgenomen worden.

De **DNB** heeft een beperkte Raad van Bestuur met een maximum van 15 stemgerechtigde leden voor de decretaal omschreven opdrachten. Het is niet de bedoeling dat de raden van bestuur die momenteel 6 of 9 stemgerechtigde leden tellen, dat deze uitgebreid worden tot 15 stemgerechtigde leden. De foto van de samenstelling van de Raad van Bestuur wordt genomen op 1 mei 2017. Deze wijziging zal opgenomen worden in het decreet lokaal bestuur. Deze Raad van Bestuur is noodzakelijk omdat hier elementen besproken worden die het lokaal belang overstijgen.

Boven deze DNB's zal Fluvius opereren als **één werkmaatschappij**. Deze werkmaatschappij behandelt materies die DNB-overschrijdend zijn. Deze Raad van Bestuur zal maximaal 20 leden (eventuele onafhankelijke bestuurders inbegrepen) tellen en zal samengesteld worden uit minstens 1 vertegenwoordiger per DNB. Deze wijziging zal toegevoegd worden in het energiedecreet. Zoals reeds gesteld zijn er meer en meer uitdagingen voor de netbeheerders namelijk het uitwerken van een netinfrastructuur voor een samenleving die gebaseerd is op hernieuwbare energie. Door deze evolutie wijzigt het landschap waarbinnen de traditionele netbeheerder zich beweegt: is niet louter voorzien in het "distribueren van energie", maar ook in het beheer van systemen en de uitrol van digitale meters. Daarnaast faciliteert de werkmaatschappij ook de uitwisseling van data. Fluvius voert de opdrachten uit die door haar aandeelhouders zijn toegewezen en dit binnen het kader uitgezet door de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. Zo kunnen ook schaalvoordelen gerealiseerd worden. Deze schaalvoordelen moeten dan gereflecteerd worden in de distributienettarieven.

Binnen de raden van bestuur worden de bestuurders van het andere geslacht vastgelegd op 1/3. Parlementsleden kunnen niet langer lid zijn van de raad van bestuur van een werkmaatschappij en/of van een strategisch comité.

3.3. Taken

Nieuwe taken of diensten zullen pas na grondige afweging aan de distributienetbeheerders worden opgelegd. Een evaluatie van de bestaande niet-gereguleerde diensten die door de intercommunales worden aangeboden, zal doorgevoerd worden. Maar ook gereguleerde taken zullen aan een screening onderworpen worden. Het opleggen van nieuwe taken en diensten moet gepaard gaan met een grondige afweging.

De taken van de netbeheerder moeten op hoog niveau uitgevoerd worden, namelijk zeer klantgericht, kostenefficiënt en innovatief en dit zowel op vlak van producten als diensten als service.

3.4. Pact tussen de netbeheerders en de Vlaamse overheid

De distributiesector kan niet zomaar ageren, het uitvoeren van hun beleid en hun taken zal in overeenstemming zijn met het Vlaamse energiebeleid. Doel moet zijn dat de energiedistributienetbeheerders en de Vlaamse overheid partners worden met dezelfde doelstellingen.

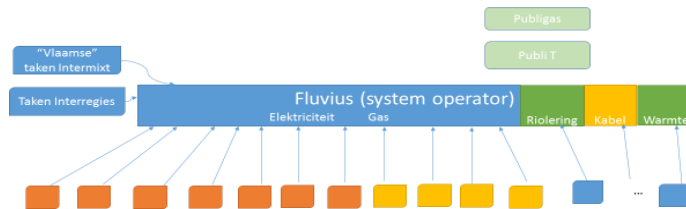
Er zal een protocol afgesloten worden tussen CEO, managementcomité en de voorzitter van de werkmaatschappij enerzijds en de minister van Energie anderzijds om afspraken te maken met betrekking tot samenwerking en informatiedeling alsook afspraken omtrent de implementatie van het door de Vlaamse overheid vastgelegde energiebeleid.

In het Energiedecreet zal voor nieuwe aanstellingen (hieronder wordt begrepen: 'aanwerving', 'bevordering' of 'mobiliteit') een matiging ingevoerd worden binnen de werkmaatschappij voor wat betreft de legale en extralegale vergoedingen van de CEO en het managementcomité van werkmaatschappij aan de minister-presidentnorm.

3.5. Participatie van de bevolking/beursgang

De uitwerking van het beleid rond hernieuwbare energie moet berusten op een breed draagvlak. Draagvlak moet groeien maar kan je ook stimuleren door participatie mogelijk te maken in lokale hernieuwbare energieprojecten. Participatie in de Vlaamse gemeentelijke hernieuwbare energieholding zal op twee manieren mogelijk gemaakt worden, enerzijds via een beursgang en anderzijds via burgers bijvoorbeeld via een coöperatieve in die holding.

De gesprekken rond de vereffening van Intermixt en Interregies zijn lopende tussen de betrokken gemeenten. Hun taken zullen naar alle waarschijnlijkheid waargenomen en uitgeoefend worden binnen Fluvius. Voor wat betreft het Europees secretariaat zal een passende oplossing gevonden worden.

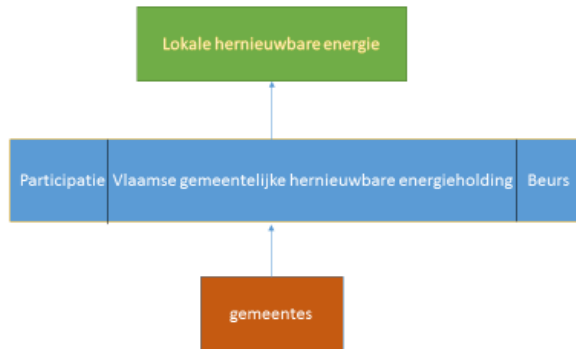

Participatie in de financieringsintercommunales

De huidige financieringsintercommunales hebben een zeer diverse investeringspolitiek. Deze investeringspolitiek moet transparanter en meer op investeringen in hernieuwbare energie binnen Vlaanderen gericht zijn. Het is de bedoeling om de investeringen van de financieringsintercommunales meer en beter te monitoren, we verwachten dan ook dat de gemeenten deze taak op zich zullen nemen. Samen met de gemeenten zal bekeken worden hoe de participaties in Elia (Publi-T) en Fluxys (Publigas) maximaal kunnen aangehouden worden binnen de DNB's. Zo komen we tot een eenheid van beheer van de participaties binnen de netbedrijven voor zowel distributie als transport/transmissie. Voor wat betreft de participatie van de Vlaamse Energieholding in Fluxys (Publigas) en Elia (Publi-T) zal dit bekeken worden naar risico's toe.

Er wordt met de gemeenten bekeken in welke mate er voordelen verbonden zijn aan het bundelen van hun participaties in hernieuwbare in een "Vlaamse gemeentelijke Hernieuwbare Energieholding" waarbinnen de participaties in lokale hernieuwbare energieprojecten van de financieringsintercommunales zouden kunnen binnengebracht worden. Doel is dat binnen dit vehikel de middelen prioritair ingezet worden op participatieprojecten in investeringen in hernieuwbare energie: wind, zon en warmte.

De participaties in lokale hernieuwbare energieprojecten moeten opengetrokken worden naar participaties die ook openstaan voor burgers en andere private partijen en er zal een beursgang voorzien worden. Zoals reeds gesteld wordt het draagvlak voor hernieuwbare energie groter als burgers mee kunnen investeren. Ook binnen de NV's die gelieerd zijn met de zuivere sector wordt momenteel de participatie van burgers in lokale projecten mogelijk gemaakt.

4. MULTI UTILITY

In een eerste fase worden de werkmaatschappijen Eandis en Infrax samengebracht. Gezien Infrax ook riolering en kabel heeft, zal dit dan ook binnengebracht worden binnen Fluvius.

Op termijn is het de bedoeling om Fluvius te laten doorgroeien tot één Vlaamse Nutswerkmaatschappij. Door te werken met één werkmaatschappij worden de schaal- en synergievoordelen maximaal geoptimaliseerd en wordt verder werk gemaakt van de afbouw van aantal structuren en aantal mandaten.

Doel is dan om de assets (elektriciteit, aardgas, kabel, riolering en warmte) samen te brengen in de regionale assetvennootschappen (DNB's) en om alle uit te voeren taken over te laten aan één multi utility werkmaatschappij. Die ene multi utility werkmaatschappij staat dan ook in voor het beheer van de riolering van de reeds bij Infrax aangesloten 83 gemeenten. Voor wat betreft warmte en glasvezel zullen de gesprekken naar aanleiding van het kerntakendebat verder lopen en bekijken wat de raakvlakken met de private sector zijn. Geen nieuwe monopolies kunnen opgelegd worden.

5. Budgettaire impact

Aan deze voorstellen binnen de deze visienota is er geen financieel noch budgettair engagement verbonden vanwege de Vlaamse Regering.

6. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering gaat akkoord met de principes gesteld in deze visienota en beslist dat:

1. de voorstellen vervat in deze visienota zullen voor wat betreft lokaal bestuur ingevoegd worden naar aanleiding van de tweede bespreking van ontwerp decreet lokaal bestuur ;
  - Uitzondering keuze deze legislatuur voor DNB gas en elektriciteit
  - Termijn: 18 jaar

- Naamswijziging RBC en afschaffing vergoeding
- Beperken aantal leden van de RvB van DNB tot maximaal 15
- 1/3 van ander geslacht binnen RvB

2. de voorstellen die een wijziging vereisen van het energiedecreet zullen een afzonderlijke weg volgen.

- Randvoorwaarden gemeenten voor keuze DNB
- RvB van de werkmaatschappij: samenstelling max 20
- Matiging van de legale en extra-legale voordelen voor CEO en leden MC (managementcomité)
- 1/3 van ander geslacht binnen de RvB van de werkmaatschappijen
- geen parlementairen in de raden van bestuur van de werkmaatschappijen

3. waarover met de gemeenten kan worden overlegd:

- Vereffening Intermixt en Interregies
- Participaties Publi-T en Publigas
- Participaties in energieprojecten

4. de evaluatie van de kerntaken opgestart kan worden

5. een protocol tussen de CEO, Managementcomité en voorzitter Raad van Bestuur enerzijds en minister anderzijds afgesloten zal worden,

6. een beursgang voor de Vlaamse gemeentelijke hernieuwbare energieholding mogelijk gemaakt wordt,

7. deze visienota geen budgettair noch financieel engagement inhoudt.

Bart TOMMELEIN

Viceminister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie